När Donald Trump själv smittats av covid-19 blir pandemin huvudfrågan i valet. Det borde gynna Biden. Hans program skulle normalt inte ha en chans i ett amerikanskt presidentval. Men om valet blir till en folkomröstning om Trumps personlighet kan Biden vinna, trots programmet, skriver **Hans Bergström**, tidigare chefredaktör för DN.

Covid säkrar Bidens riskfyllda valseger

Ett välkänt begrepp i amerikansk politik är ”October surprise”. Det är beteckning på en händelse som kommer plötsligt och oväntat i slutskedet inför ett presidentval, och som i ett slag tar över från allt annat. Lehman Brothers-kraschen 2008 säkrade Barack Obamas seger över John McCain. James Comeys besked 11 dagar före valet 2016 att FBI återupptagit granskningen av Hillary Clintons hantering av e-mejl beseglade hennes nederlag.

Är beskedet i fredags att Donald Trump smittats av covid-19 av motsvarande politiska dignitet? Potentiellt ja. Men olika scenarier kan tänkas:

▸ **Sympatieffekten kommer att dominera.** Alla här i USA uttrycker nu en önskan att presidenten ska tillfriskna. Joe Bidens kampanj har dragit tillbaka negativ annonsering. Landets ledning står på spel, och då blir även Trump ”vår president”. Att Donald Trump själv uttalar sig i mer dämpad och ödmjuk ton är till hans fördel.

▸ **Dagordningseffekten vinner.** Donald Trump har velat få valkampanjen bort från coronan, över till främst ekonomin. När nu presidenten själv smittats av covid-19 blir pandemin svårfrånkomligen huvudfrågan i valet. Det borde gynna Biden. Det är också lätt att hävda att Trump har blivit sjuk på grund av sin egen ansvarslösa attityd till coronan.

▸ **Den möjliga omvändelsen.** En dramatisk händelse bär i sig potentialen av omprövning. Folkets uppmärksamhet har plötsligt ett och samma fokus. Vad säger och gör huvudpersonen? Trump skulle kunna komma ut som en ny person. ”Jag har fått en omskakande upplevelse, som djupt påverkat mig”. Därifrån kunde han sedan mana det amerikanska folket, med en helt ny ton, att samlas i allvar för att bekämpa coronan och med hjälp av vetenskap och sammanhållning komma ut bättre på andra sidan. Amerikaner har en benägenhet att förstå och acceptera en omvänd. Det finns miljontals väljare – särskilt professionellt verksamma kvinnor - som har brukat rösta republikanskt, men som i år tvekar på grund av Trumps burdusa personlighet. Om en ny Trump framträdde, kanske de vore beredda att rösta för politiken och inte mot personen.

VAL. Om Demokraterna vinner alla tre husen, finns ingen ursäkt för att inte driva igenom hela det socialistiska program som Bernie Sanders tvingat på Biden, skriver Hans Bergström. FOTO: ANDREW HARNIK

”Den stora farhågan hos ledande republikaner är nu inte att Donald Trump förlorar presidentvalet, vilket är det mest sannolika, utan att han drar partiet med sig i fallet.”

▸ **Någon ny "October surprise" hinner komma.** En månad är en evighet i en valkampanj. Om Trump skrivs ut från sjukhuset inom någon dag, och nya mediciner visar sig ha dramatiskt kortat både tid och effekt av sjukdomen, kan man inte utesluta att någon annan stor händelse hinner rubba mönstret under de kommande fyra veckorna. Trumps sjukdom kan då möjligen reduceras till en kort episod utan större betydelse för valet.

Redan nu, efter några dagar, verkar det tydligt att dagordningseffekten dominerar över sympatieffekten.

Den senare reduceras i de flestas ögon av att Trump själv aktivt har främjat beteenden som lett till att spridningen av covid-19 nått även honom. Mycket tyder på att den samling i och utanför Vita huset vid vilken Trump nominerade Amy Coney Barrett som ny domare i Högsta domstolen fungerade som en ”superspridare” av viruset.

Tanken att Trump ska stiga ur från sjukhuset med en helt ny personlighet är högst osannolik. Även under dessa dagar har Trump gått in för att försköna verkligheten. Det har lett till framträdanden från hans läkare i vilka de dolt viktiga fakta och sänkt den tilltro som amerikaner normalt har till läkare.

Sett till valet är Trump i högsta grad i behov av en omstart. Det som var tänkt som hans stora chans att sänka Biden i väljarnas ögon, den första debatten, fick motsatt effekt. Med sin aggression och sin vägran att följa överenskomna debattregler kom Trump tvärtom att stärka bilden hos moderata och oberoende väljare i mitten att han är en ”bully”, som saknar den civilitet och det temperament som man vill se hos en president. Bidens försprång i opinionsmätningarna en månad före valet ligger kring 8 procentenheter, och har snarast förstärkts den senaste veckan.

Joe Bidens styrka är hans personlighet, varm och inkännande och med den känsla för människans predikament som följer av egenupplevd tragik – en hustru och dotter omkomna i trafikolycka, en son död i cancer.

Bidens svaghet är det politiska program han tvingats acceptera för att vinna stöd av partivänstern och som tillkommit efter en förhandling med socialisten Bernie Sanders. Det ligger längre till vänster än från någon tidigare presidentkandidat för Demokraterna.

Skattepolitiken innefattar fördubbling av reavinstskatten, höjd bolagsskatt, kraftigt höjd arvsskatt. Biden har också tvingats stämma in i vänsterns vittgående angrepp på poliskåren, med våldsamt stigande frekvens av mord och annan brottslighet i New York och andra amerikanska städer som följd. På energiområdet innebär Bidens program nedstängning av de nya tekniker för oljeutvinning som gjort Amerika självförsörjande med energi.

Ett sådant program skulle normalt inte ha en chans i ett amerikanskt presidentval. Utgången borde bli som för George McGovern 1972, en massiv förlust.

Men om valet blir till en folkomröstning om Trumps personlighet kan Biden vinna, trots programmet. Besynnerligt nog har Donald Trump valt att attackera Bidens person, som är hans styrka, mer än Bidens program, som är hans svaghet.

Den stora farhågan hos ledande republikaner är nu inte att Donald Trump förlorar presidentvalet, vilket är det mest sannolika, utan att han drar partiet med sig i fallet.

Även vettiga republikanska senatorer som Susan Collins i Maine, Tom Tillis i North Carolina, Cory Gardner i Colorado och Joni Ernst i Iowa är på väg att förlora omval. Om det sker kommer Demokraterna att behärska alla tre husen: Vita huset, Senaten och Representanthuset. Då finns för partiet ingen spärr, ingen ursäkt, för att inte avskaffa kravet på kvalificerad majoritet i senaten (den så kallade ”filibusterregeln”) och driva igenom hela det socialistiska program som Bernie Sanders tvingat på Biden.

En sådan vinst för Biden kan leda till hans fördärv och allvarligt skada amerikansk ekonomi. Vidden av segern medför lätt att Biden tappar kontroll som president över den mittenlinje han själv nog står för.

HANS BERGSTRÖM
Docent i statsvetenskap och tidigare chefredaktör för Dagens Nyheter